

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél íven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához
czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Szabó József; Dr. Berde Aron, Br. Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor;**
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos.**

Tartalom: Közgyűlési meghívó. — Havi emlékeztető: április. — A burgonya nagyban való termelése. Jattka Ferencz. — A cukorrépa Erdélyben. V. (GV.) — A fatetű orvoslásáról. Budai Gábor. — Hogyan tartuk el üres hordóinkat? — Bécsi gazdasági kiállítás. — Egyleti mozgalmak: Vál. ülés mártius 20-án. — Kísérleti cukorrépa-termelés. — Piaczi árak. — Hirdetés. —

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyi gazdasági egylet alapszabályszerü rendes közgyűlését 1889. **vasárnap, május-hó 5-én délelőtt 10 órakor** fogja a kolozsvári városház nagytermében megtartani, miről az egylet helyt lakó és vidéki t. tagjai azon kéréssel hívatnak meg, miszerint a kijelelt helyen és időben minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának Kolozsvárt, 1889. martius 20-án tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Havi emlékeztető.

Április.

Ház és udvar. Megmaradt szénaboglyák és szalmakazlak ismételtelen befedtetnek. A téli és tavaszi szelek által megrongált épületek kijavitását megkezdjük.

Kazal és asztagfenékek a trágyadombra szállítatnak, vagy szétterítve nyári almozásra felhasználhatók.

Gulyaálláson meggyült törökbuzaszár vagy egyéb szalmaféle kúpokba hányva, nyári tüzelőt pótol.

Legelőkön levő vályuk, kútak, aklok használható állapotba helyeztetnek.

Szántó föld. A tavaszi szántást-vetést folytatva bevégezzük.

Veremből és pinczéből a burgonyát kiszedjük, vetésre kiválogatjuk és azonnal eke vagy kapa után elvetjük. A burgonyát vetés előtt szabad levegőn néhány napra szétterítjük és meghervasztjuk, miután a tapasztalás igazolta, hogy a megfonnyasztott burgonya nemcsak minőségre, hanem mennyiségre is tökéletesebb gumót terem.

A törökbuzavetést e hó közepén megkezdjük és pedig szórva, eke után, vagy sorvető géppel. Utóbbi vetésmód azért előnyös, mert a növények sorai kapáló és töltető ekével mivelhetők, tehát megkíméljük a kézimunkát.

Tököt, paszulyt vethetünk a törökbuza közé.

Zöld takarmányul törökbuzát kevés czirokkal és kölessel most vethetünk. Augustus-september hóban használható zöld takarmányul ajánlatos e hó vége felé rozstot vetni.

A luczernások fogasolása legsürgősebb teendőink közé tartozik.

A kikelt zabvetések száraz időben meghengereztetnek. **Rét és kaszálók** legeltetése szigoruan tiltatik, hacsak szénaterméseinket szándékosan apasztani nem akarjuk.

Szénamurva vagy fűmagvak, a ligetes vagy gyéren benőtt helyeken elhinthetők.

Kaszálókra ősszel hordott burgonyaszár, vagy egyéb szálas trágya összegereblyéltetik és elszállítatik.

Állattenyésztés. Az igás ökör és fejőstehenek takarmányrozsszal élelmezhetők. Száraz takarmányhoz szokott állatokat azonban csak lassu átmenetben, szénával vagy szalmával keverve, szoktassuk hozzá.

Esőben nemcsak a talaj kérgesedik meg, hanem a jármosok nyakát is feltöri a járomfa. Kisebesedés esetében az igás marhák nyakát olomeczetes vízzel vagy szappanos borszesszel dörzsöld be.

E hó végén gulya-ménes füre kerül; szükséges azonban nekik még reggelenként kevés szénát-szalmát adni, nehogy a deres vagy egészen gyenge fütől veszedelmes hasmenést kapjanak.

Csikós kanczák kijárhathatnak ugyan, de minden meg

hűléstől óvatnak és a gyepelés mellett rendes abrakolásban részesülnek.

A juhok már megélnék a legelőn, de el ne mulasszuk sóval ellátni őket. Hideg esőben az anyajuhok bárnyaikkal fedél alá hajtandók, nehogy a fiatal gyenge állatok megfázanak és tömeges elhullásuk által károsodjunk.

A meddő sertések ugaron, gyepen élnek, a szoptatós koczák még zsákra szorulnak, a malaczkok most szoknak ételre. Száraz, tiszta aljról folytonosan gondoskodjunk. A napfény neveli a szép malaczkot, de természetesen csak úgy, ha a kellő élelmezés sem marad el.

Szőlő. A szőlőt általánosan kikötjük; az első kapálást végezzük lehetőleg mélyen és darabosan, hogy levegő járja és melegdjék a talaj; meredek hegyoldalakon gondoskodni kell, hogy a rohamos esők a föld javát le ne mossák és azéért kapálás után minden ötödik sor között kapával nagyon csekély mennyiségű árkot húzunk, melyben a víz ereje mindannyiszor megtörvén, a magával sodort jó földet lerakhassa.

Új szőlőkültetésének most az ideje; az ültetésre szánt helyet egyenes — északról délre irányuló — sorokra mérjük ki, négyszögben egymástól minden irányban 1 meter távolságra, az így kijelölt pontokon ásunk egy 45 centimeter mély, ugyanolyan hosszú és 30 centimeter széles gödröt, ennek fenekére teszünk egy jó marék teljesen elkorhadt trágyát, reá egy ujjnyi porhanyó földet, most beléféktetjük harántékosan — a hegynek döntve — a vesszőt, úgy, hogy csak felső szeme nézzen ki a földből és a vessző a hegynek álljon, a gödröt termékeny földdel betöltjük és ha csak lehet, beiszapoljuk; a vesszőnek künymaradt hegyét pedig egy marok földdel betakarjuk. Ha csak lehet, mindig gyökereket vesszőket ültessünk, mert biztosabban fogannak és korábban jutnak termésre; ültetésekor úgy kell azokat megtagarítani, hogy a gyökereket kellően visszavágjuk, a hajtások közül a legerősebbet egy szemre visszavágjuk, a többit teljesen lemetszük; a nap heve és a szárító szél ellen vízzel telt cseberbe állítjuk, vagy nedves pokróczba takarjuk.

Ha ezen munkákkal készek vagyunk, állítunk szőlőiskolát; az e célra szánt vesszőt egy-két hétig vízbe áztatjuk, hogy a vessző épségéről meggyőződést szerezhessünk, mire az ültetést a beiszapolás alkalmazásával végrehajtjuk. A vesszőnek fél meter hosszúságon legalább 4—5 szemmel kell bírnia, de csak oly tökéltől szedjük őket, melyek a faj jellegét leginkább kitüntetik, legszebben díszlenek és jó termést hoznak, erre mindaddig kevés gondot fordítottak, pedig nagy fontosságú és követését eléggé nem ajánlhatjuk.

Pinczében az új borok másodszor lehuzatnak, most már lehetőségig elzárva a légtől, mert a hosszas szürlesztéssel sok szesz és különösen sok illat menne kárba; ha borod még nem tiszta, — de különben egészséges — ne aggódj érte, majd elkészül a negyedik lehuzásig, csak telve álljon mindig a hordó és tiszta legyen pinczéid!

Gyümölcsös. Ha a fák ültetését eddig nem végeztük be, úgy azt most e hónap elején okvetlenül be kell végezni. A fák gyökerei beiszapolandók, a kiültetett fák körül a földet rövid szalmával vagy polyvával hintjük be, hogy megakadályozzuk a nedvesség kigőzölését és hogy hőmérséke mindig egyenlő maradjon. A gyenge fák mellé rakott karókat szorgalmasan meg kell vizsgálni: a rozsak és hiányzók utánpótolatnak; ezek kötéseit átvizsgáljuk, ha elromlottak vagy meggyengültek, újra kötendők. A gyümölcsfák oltását folytatjuk. A télen megirt és előkészített jegyablák (czinkusok) elhelyezendők.

Faiskola. A csemetek metszését, utánpótlását bevégezzük. A megfogamzott szemzés csapra metszendő. A csemete iskolák és

magagyások megkapálandók és tisztán tartandók. A vadonczokat mikor 3—4 levéllel bírnak, kiszedjük és szivgyökereiket átültetésekor visszacsipdessük; ezen munkát borult időben kell végezni. Eleven kerítéseknek való csemetek kiültetendők.

Konyhakert. A magnak való növényeket, u. m. káposztafélék, répa, czékla, murok, petrezselyem, pasztinák, zeller és hagymaféléket ki kell ültetni. Mindenféle borsó, sponót, retek, répa-félék, hagymák szabadon veteményezhetők. Ha szép időjárás van, kísérletképen paszulyt is vethetünk. Korai káposzta, salátafélék és zeller a melegagyakból a szabadba kiültetendők. Burgonyát és törökbuszát ültessünk a konyha szükségletére. Hónapos retek és saláta szabadba vethető. Ablak nélküli melegagyakat készítettünk a szabadban kiültetendő növények, palántok számára. Melegagyakban, cserepekben, szabadba kiültetésre dinnye- és ugorkamagot is vethetünk. A melegagyak gondosan szellőztetendők, meleg, napfényes időben az üvegtáblák levételnek és estére megint visszahelyeztetnek a gyékény- vagy szalmatakaróval fedetnek be. Ha a melegagyak kezdenek kihűlni, azokat friss trágyával kell körül rakatni. Ugorka, paszuly, hónapos retek, saláta, melyek melegagyakban neveltettek, kiszedhetők és felhasználhatók.

Diszkert. Diszfák és cserjék átültetése bevégeztetik. A túlelvélű fákat akkor kell átültetni, mikor hajtani kezdenek. A virággyások beültetendők egy és két évi virágokkal, u. m. ne-felejt, silene és császárszakállal. A szegélyezésre szaporított növények átültetendők. Azon virágok, melyek az ültetést nem kedvelik, most rendeltetési helyekre vettettek, u. m. Collinsia, Convulvulus, Delphinium Ajacis, Escholtzia, Ipomea, Lathyrus, Lavatera, Lupinus, Nemophila, Reseda. A gyepket javítjuk és a szükséghez képest ujjakat alakítunk. A gyepke széleit élesen kell levagdálni; az utaknál arra kell ügyelni, hogy egyenlő szélesek legyenek; most poronddal meg kell hordatni őket. A nyári virágok, ha az időjárás megengedi, ágyásokba kiültetendők. A szőnyeg (Teppich) ágyásokba való növények a melegagyakból kiültetendők és az időjárás szeszélyei ellen védendők. Virágházakban a meglegházi és virággyásokba való növények átültetendők. Az oltott cserjéket, diszfákat és rózsákat szoktatni kell a szabad levegőhöz; ezért naponta friss szellős helyre tegyük ki. Georgina-hajtásokat le kell vagdálni és azokból porondos földbe, gyökereztetés végett dugványozni kell.

Erdészet. A főhasználat a fák szállításán kívül a magas hegyeken fekvő erdők letarolására terjed ki. A cserhántásra szánt erdők szintén letarolandók és a fák lehámozandók. Mellékhasználat. A vigályítás és szurokgyűjtés folytatandó, a köztes használatra kiadott területek mivélés alá veendők. A szükséges vesszők e hónapban gyűjtendők és a legeltetésre szánt területek kiadandók. Erdővédelem. A falopások ellen védjük az erdőt és a víz által okozott károk helyreállítására, valamint a behajtott marhák által okozható károk elhárítására figyelemmel legyünk. Erdőmivélés. A vetés, ültetés és dugványozás folytatandó és az erdei kertek szorgosan gyomlálendők. Vadászata. E hónapban a fajdkakasok, őzbakok, vadgalambok és vizimadarak lőhetők.

A burgonya nagyban való termelése.

A burgonya (pityóka) könnyű, jól megmivélit és tápdús talajt kíván és azért a burgonyát könnyebb talajokon mivelik. A laza homok, homag és a könnyebb vályog-talajok felelnek meg neki leginkább;

a nehéz vályog már kevésbé; ellenben nem alkalmas általában a vizenyős és kötött agyag-talaj, az ily talajon tehát burgonyát termelni nem tanácsos.

A burgonyát, ha a kalászos alá trágyáztunk, rendszeren ez után ültetjük, jöhet azonban a burgonya trágyázott keverék-takarmány, vagy lóhere után is, igen gyakran azonban közvetlen trágyába is ültetik, sőt terjedőben van a burgonyát burgonya után ültetni, kivált az ipari gazdaságokban, még pedig azért, mivel tapasztaltatott, hogy a második évben a burgonya rendszeren magasabb keményítő tartalommal bír.

Miután a burgonya gyenge gyökérzete miatt tápdús talajt kíván, azért elvünk legyen a burgonyát oly növény után vetni, a mely a talajt jó táperőben hagyja el. Hogy milyen állást adjunk a burgonyának a vetőforgóban? az továbbá attól függ, valjón gazdálkodásunk burgonyatermelésre van-e bázisra — pl. ipari gazdaságokban szesz- és keményítő-gyárak számára — mely esetben a táperőt, a melyet a talajnak adtunk, a burgonyának bocsátjuk rendelkezésére; míg ha a burgonyát csak mint mellékterményt termeljük, akkor azt a trágyázás után csak a 3-ik évbe helyezzük a vetőforgóba.

Általában véve azonban ott, a hol a burgonyát a betegség könnyen megtámadja, azt a direct trágyába nem ültetjük.

Vetőforgónk lehet: 1. évben burgonya állati trágyába. 2. árpa, 3. lóhere. 4. őszi műtrágyával (superphosphattal) trágyázva.

Vagy 1. keverék-takarmány állati trágyával, 2. rozs, 3. burgonya, 4. árpa lóherével, 5. lóher, 6. buza superphosphattal trágyázva, 7. burgonya, 8. zab.

Vagy hegyes vidékre: 1. burgonya állati trágyába, 2. burgonya, 3. zab, 4. burgonya állati vagy műtrágyával, 5. zab, 6. lóher.

A burgonya alá trágyázhatunk úgy állati, mint műtrágyával; a műtrágyát azonban csak oly talajokra ajánljuk alkalmazni, a melyek már évek során jó mivélésben részesültek és nagy humus tartalommal bírnak, mert a műtrágya csak ilyen talajban fogja hatását érvényesíteni.

Ha állati trágyát adunk a burgonya alá, úgy célszerű azt még ősszel a lászántani, azonban nálunk a trágyát rendszeren télen át hordják ki és csak tavasszal, a burgonya ültetésével együtt, takarják alá. Hidegebb talajokra a juh, melegebb talajokra a szarvasmarha-trágyát alkalmazzuk: 200 metermázsát holdanként. A műtrágyák közül a phosphor-trágyákat ősszel szórjuk el és szántsuk alá; valamint a kénsavas ammoniákat is; míg a chilisalétromot tavasszal hintjük el és a burgonya ültetése előtt beboronáljuk. Superphosphatból adhatunk 200 kilót holdankint, a kénsavas ammoniakból 100 kilót, végre a chilisalétromból 120 kilót.

A burgonya alá — miután az jól átmivelt talajt kíván — a tarló feltörése után okvetlenül egy őszi szántást

kell adnunk. Ezen szántásnál csupán arra kell ügyelnünk, hogy a vad talajt ne hozzuk felszínre, hanem a mint nálunk az uradalomban rendszeren az őszi szántást pl. 20 centimeterre szoktuk végezni, épen oly mélyen szántunk a burgonya alá is; továbbá figyelünk arra is, hogy a föld télen át érdes barázdában feküdjék és a fagy behatása következtében megporhanyuljon. Az így előkészített talaj azután tavasszal könnyebben mivelhető.

Ha direct trágyába ültetjük a burgonyát, akkor az említett őszi szántásra hordjuk ki az istálló-trágyát, melyet szétteregtetve azután egészen az ültetésig úgy hagyunk. Előnyösebb lesz az istálló-trágyát a télen át a földre csomóba kihordani és csak a tavasszal szétteregtetni.

Tavasszal, ha a föld kellőleg megszikkadt a szerint, a mint az érdes maradt, vagy pedig a talaj összefolyt, módosítjuk a talaj előkészítését. Ha a talaj a kedvező tél folytán jól átfagyott, megporhanyult és felülete nem folyt össze, akkor elegendő, ha a barázdákra merőleges irányban extirpátorokkal — grubberekkel — vagy laza homokon csupán boronával is — a talajt megporhanyítjuk; az extirpátorok után pedig a majd hazandó sorok irányában még boronát is járattunk. Ha azonban a talaj összefolyt, azt oly mélyen, a milyen mélyen rendszeren a vető szántást végezzük, meg kell szántani. Nem tudjuk eléggé figyelmeztetni a gazdát, hogy ezen munkát csak akkor végezze, ha a talaj kellőleg megszikkadt, mert ha nedvesen szánt, talaját csak rögössé, az egész mivelési munkát pedig nehezebbé teszi, sőt termését is apasztja. A föld oly porhanyó legyen, hogy ujjaink között szét porlódjon, a mi csak akkor állhat be, ha a talajt száraz állapotban miveljük.

A burgonya-gumó a maga növésehez igen sok levegőt igényel, melynek hozzájárulása annál könnyebb lesz, minél inkább porhanyítjuk a talajt, mert összetömörült talajban a levegő nem circulálhat. A burgonya ültetéssel úgy sem kell sietnünk, a talaj kellő kiszikkadását tehát nyugodtan bevárhatjuk.

Mielőtt a tulajdonképeni ültetéshez fognánk, a vetőmagot kell átválogatni. A vetésre szánt burgonyát rendszeren már ősszel külön kupaczbba — priznába — hordjuk össze és külön kezeljük. A burgonyát tavasszal közvetlenül a vetés előtt fedjük ki; előbb nem tanácsos a földréteget róla levenni, mert az emelkedettebb hőmérsékü levegő behatása folytán a burgonya erősebben csirázna. Legjobb az olyan burgonya, a melyen a csirák legfeljebb 1—2 cm. hosszúak, mert ezek az ültetésnél nem törnek le. Az első csirának a legnagyobb termő ereje van, már a második csira fejlődése nem oly erélyes, azért oda kell törekednünk, hogy a burgonyát télen át úgy tartsuk el, hogy ezen első csirákat kihasználhassuk; vagyis arra igyekezzünk, hogy a burgonya ne legyen nagyon kicsirázott; de ha ez mégis megtörtént, akkor a csirákat el kell távolítani.

Magát a munkát következőképen végezzük: ha ősszel

a kis burgonya-gumókat a választó-hengeren nem különítettük el, úgy a burgonya a kupaczkából először a választó hengerre kerül, a hol a kis gumók, melyek az ültetésre nem használatnak, kiválasztatnak. A választó hengerről lekerülő közép nagy gumó egyenesen a rakásra hordatik, míg a nagyja szeletezve lesz.

Egy jó burgonya választó henger a H. F. Eckert-féle, (gyára: Berlin, Ost, Weidenweg 37.) melyen a drótgűrűk a burgonya nagysága szerint összéb vagy széjjelebb szoríthatók. Különben ilyen burgonyaválasztó hengert bármely gyáros megrendelésre szállít. Ára 80 - 90 frt.

A nagy gumókat szeletezzük és pedig akként, hogy ha a gumó nem túl nagy és a maggal nem kell nagyon takarékoskodni, úgy a csüestől a köldökig, vagyis hosszában vágjuk ketté; ügyelve, hogy csiraszemet ne szeljük át; míg ha a gumó igen nagy, vagy ha a vetőmaggal takarékoskodnunk kell, akkor a gumót úgy vágjuk ketté, hogy a köldök az egyik felén, a csúcs a másik felén maradjon. A csúcs felőli darabot azonban még a csüestől a metszési felületre merőlegesen ketté vágjuk, mi által a nagy gumóból 3 darabot nyerünk.

A burgonyaszeteleket a közép nagyságu gumókhoz hányatjuk és legfeljebb 1 meter magasra felhalmozzuk. Ezen munkát fedett helyen, például a pajtában végezzük. A burgonya vetőmagot rendszeren rétegenként fahamuval hintjük be, úgy, hogy a szeletezési felületek ezzel befedtetnek. A magkiválasztást kézzel is lehet végezni, kivált akkor, ha az nagyon kicsirázott, de normalis burgonyánál ezen eljárás költségesebb. A burgonyát már most szekerekre rakjuk és az ültetőkhez fuvarozzuk.

E helyen a burgonya válfaj megválasztásáról is kell szólnunk és pedig azért, mert a válfaj kellő megválasztásától függ többnyire a burgonyatermelés sikere.

Bármilyen kitűnő legyen ez vagy az a válfaj: minden vidékre vagy minden talajra az nem való; itt jól sikerül, amott rosszul; sőt még a neki megfelelő talajon is idővel elfajzik: hozama és keményítő tartalma csökken. Azért a gazda, a mint látja, hogy burgonyájának válfaja nem hozza a kellő termést, annak ültetésével azonnal hagyjon fel és termeljen megfelelő új válfajt, a mit a következőképen érhet el: abból a földből, hol a burgonyát mezeileg mívelte, egy kis darabot kihal, a melyen a kitűnőnek ajánlott burgonya válfajokat kísérletképen termeli. Minthogy itt kicsiben 5—10 kiló vetőmag elültetése elegendő; az nem lesz költséges, mert ezen vetőmag beszerzése nem okoz nagy kiadást. Ezekből a legkitűnőbbnek bevált burgonya-válfajt megtartja, a többit pedig kiselejtezi; ekként évenként, vagy minden második-harmadik évben új válfajt csatol a már termeltekhez és úgy jár el mint fentebb mondtuk. Ha azonban a nagyban termelt burgonya válfaj hozama apad, akkor a kísérleti téren legkitűnőbbnek bizonyult válfajt a szükséges magmennyiség előállítására céljából megfelelően szá-

porítja, úgy, hogy 3—4 év múlva szükséglete teljesen fedezve van.

A burgonya termelésénél arra kell a fősúlyt fektetni, hogy olcsón termeljünk; minélfogva a drága kézi erőt az olcsóbb fogatos erővel pótoljuk.

A burgonyát rendszeren április végén, május elején ültetik; az idő nem határoz, hanem határoz a talaj; ha a talaj kellőleg megszikkadt, ha jól átmelegedett, ekkor megkezdjük a burgonya ültetését. Az ily talajban a burgonya csakhamar hajt, míg a nedves talajban sokára hajt, sőt még el is rothad.

Minthogy a burgonyát trágyába is ültetik, az e helyen le kell írunk. Ha a trágya kellőleg szétteregtetett és a burgonya vetőmag a táblára szekereken a kellő távolságra felállítatott, beállítjuk az ekéket, a szerint, a mint minden második avagy minden harmadik barázdába szándékozunk ültetni: az első esetben 2 ekére, az utóbbi esetben 3 ekére lesz szükségünk. Ha minden második barázdába ültetjük a burgonyát, akkor mindjárt az első eke által vont barázdába ültetjük a gumót, a második eke ezt letakarja és az első eke újra új vetőbarázdát húz. Az ültetésnél ügyeljünk, hogy a barázda 10 cmnél mélyebb ne legyen, mert a burgonya nem szereti a mély vetést. A barázda szélessége 16 cm. legyen, a midőn a sorok 32 cmre esnek egymástól.

Ha minden harmadik barázda után ültetjük a gumót, akkor az 1. és 3-ik eke sekélyen jár 10 cmre, a középső: a 2-ik eke pedig mélyebben járhat. A szántásnál ügyeljünk a trágya kellő alátakarására, mi végből jó az eke után gyerekeket járatni, kik gereblyével a trágyát a barázdába huzogatják. Az ültetésnél pedig a burgonyát a barázda oldalára kell nyomni, mert ott porhanyósabb talajt talál, mint a barázda talpán. A gumókat a sorokban a második eke után 32 cmre, a harmadik eke után 22 cmre ültetjük egymástól. A hol a burgonyát trágyába nem ültetik, a nagyban való termelésnél a következőleg járnak el: a talaj kellő előkészítése után megkezdhetjük a sorozást. A sorozást végezhetjük egytestű töltőgető ekével, vagy pedig a 3—4 ekestesttel bíró u. n. burgonya sorozóval. Az első barázdát azon a szélén, a hol a tábla leghosszabb, a kijelölt egyenesben egy töltőgető ekével kihuzzuk és most ehhez párhuzamosan megkezdhetjük a sorozást. A töltőgető ekéket Propper Samunál Budapesten — Sack Rudolf képviselőjénél — szerezhetjük be, a melyeket azután a vetőgépre, vagy pedig egy külön keretre alkalmazhatunk és kész lesz a sorozó. A sorozónak ha van előkormány, akkor azt vezetjük, ha pedig nincs, akkor a sorozó egyik szélső ekéje az irány megtartása szempontjából a már kihuzott sorban jár; és így pl. 3 ekéjű sorozóval csak 2 új sort csinálunk. Én ezen eljárást melegen ajánlhatom, mert a sorok a még oly egyenetlen felületen is egy egyenesben lesznek. Egyes ekével a munka lassabban halad. A sorok távolsága 46-5 vagy 63 cm. közt választatik. Sűrűbb állásnál nagyobb termést nyerünk.

Ha már elegendő sorunk van, megkezdjük a burgonya ültetését: és pedig az első sorban a burgonyát egy mércze segítségével 27 cm-re ültetjük (5 cm-t pedig a gumó helyére számítva, a burgonya 32 cm-re esik egymástól). A mint így az első sorral készen vagyunk, beállítjuk a munkásainkat: a kiültetett melletti sorban kezdi az első munkás az első gumót lerakni, egy egyenesben az előbbi sorral — a barázda irányára merőlegesen. A mint az első munkás a második burgonyát lerakta, kezdi a második munkás a második sorban az első burgonyát egy irányban az első kettővel ültetni és így haladnak tovább, úgy, hogy az előtte lévő munkás mindig egy gumóval többet rakjon le, mint az utána lévő; az elől járó adván meg a következő munkásnak az ültetési irányt; ekkor az ültetés szabatos lesz. Hogy hol kezdjük az első gumót lerakni? arra nézve jó lesz a töltőgető ekével egy barázdát húzni, mely által a forgót (dülöt) a táblától elvágjuk; ezen barázdától kezdjük az ültetést a tábla helseje felé; így a forgó is szabatosan kiültethető és nem marad semmi hézagunk.

Ha a beállított munkások az első sorokat kiültették, megkezdhetjük azok betakarását. Én vagy úgy végzem e munkát, hogy a halmokat töltőgető ekével szét-szántom és végül könnyű hengerrel meghengerezem; vagy pedig egy bedesztkázott szekéroidalba fogatok be és ezzel (a mely 2 halmot ér át hosszában) takartatom, mely esetben a burgonya sekélyen lesz alátakarva. Ha azonban töltőgető ekével takarjuk burgonyánkat, akkor a ló a halom tetején jár, míg a taliga kereke a kiültetett barázdában; ennél fogva csak minden második sort bírunk letakarni, vagyis a sorok csak félig lesznek befedve; a középső halmok szétszántására kettős sorhosszal bíró tengelyű taligára lesz szükségünk, (a mely egy darab fából házilag könnyen elkészülhet), hogy a taliga kerekei a letakaró ekével húzott barázdában járjanak. Ekként szép és helyes munkát végzünk. Ha a munkások ügyesebbek, mánkó-ekét használhatunk. Kötöttebb talajon jobb a deszkás szekéroidallal, lazább talajon pedig inkább töltőgető ekével takarni a burgonyát.

Ha pontos munkát akarunk végezni, a megsorozott táblát ezen sorokra merőlegesen egy fa-sorozóval megvonalozzuk, azon célból, hogy az ültető a metszési pontra fektesse le a gumót. Ezen eljárás ott alkalmazható, a hol keresztben is akarunk töltőgetni vagy kapálni.

Az egyes eke 2, a 3-as sorozó 5, a 4-es 7 holdat soroz meg naponkint; a sorozóba egy pár iga kell. A sorok mélysége 10 cm-nél több ne legyen. A vetőburgonyát gyerekek hordják az ültetőkhöz, e gyerekeket fegyelem alatt tartjuk, hogy csupán a még ki nem ültetett sorokban járjanak. A szekerek pedig a maggal a táblán kellő távolságra állíttassanak fel és a halmokon át ne járjanak. Egy eke után 4—6 ültető munkást kell számítani, 3-as sorhuzó után 12—14, 4-es után 18—20-at; mindezt akkor, ha a vetőmagot az ültetőkhöz oda hordják és ha a munkások már gyakorlottabbak. Este a munka befejeztével jó lesz — ha fagyoktól nincs mit tartani — az utolsó sort másnapra fedetlenül

hagyni, hogy a munkát ennek nyomán folytathassuk, mert különben az első sort újra mérce után kellene kiültetnünk. A forgót vagy a sorokra folytatólag kapával ültetjük be, vagy pedig a fősorokra merőlegesen sorozott barázdákba. Az előbbi eljárást ott kell okvetlen alkalmazni, a hol a tábla lejtős, nehogy az eső vizmosásokat okozzon. A lejtőkön a lejtőre merőlegesen sorozunk. A sorokban a gumók nem oldalt, hanem a barázda talpára helyeztetnek.

Az ültetés után a mint a burgonya itt-ott a földből bujni kezd — kivált ha talajunk megcserepedett, — egy könnyű fogással meglazítjuk. Általában az első munkát fogással végezzük, mindjárt a mint a sorok kizöldültek. Ha a boronálásra nehezebb fogást használunk, pl. diagonális fogást, úgy tanácsos lesz a burgonya-sorokat visszafelé is megvontatni, hogy a gumók, a melyek a felfelé boronálás alkalmával kifordítottak, visszafelé menet eredeti helyzetökbe jussanak. A boronálást a sorokkal párhuzamosan végezzük, nem pedig keresztben. Ezen boronálás után a burgonya vigan fog hajtani és ha már 5—8 cm. magas szára van, a szerint, a mint a talaj gyomos vagy nem gyomos, végezzük a miveltést. Ha a talaj nem gyomos, úgy ezen munkát is csak fogással végezzük, ha pedig gyomos volna, úgy azt okvetlenül meg kell kapálni és pedig vagy kézzel, vagy pedig a sorközöket kapáló ekével és a sorokban kézi kapával. Ha a talaj nem tulgazos, vagy taraczkos, akkor a borona is jól elvégzi ezen munkát. Ha a lomb 15—20 cm. magas, akkor megkezdjük a burgonya töltőgetését. Ezen töltőgetésnek sekélyen kell történnie és fő célja a fészkekhez földet halmozni és a gyomokat kiirtani, mire nézve ajánlatos lesz a töltőgető eke elé irtó készüléket alkalmazni. Ajánlom a Sack Rudolf-féle töltőgető ekét simító vassal és irtó készülékkel 26 frtért. A töltőgető előtt lévő két kés a talajt porhanyítja és a gyomot irtja, míg a töltőgető szárnyak földet halmoznak a fészkekhez. Ez alkalommal a simító vasakat nem alkalmazzuk. Ajánlatos lesz a foganatosított töltőgetés után a sorokba könnyű kapákkal gyerekeket eresztetni, hogy a befedett burgonya-szárakat a föld alól kiszabadítsák, vagy pedig a halmokat kijavítsák.

Az első töltőgetést követi a második, a mely már magasabbra halmozza a burgonyát. Ezen munkánál az irtó vasakat nem használjuk, hanem a simító vasak széteresztésével — ezekkel iparkodunk az egész sort átfogni. Vigyázni kell azonban, hogy a vasak túl ne töltögessenek és a szárakat le ne tördeljék. Ezen második töltőgetésnek, vagy is az összes miveltési munkának a burgonya virágzása előtt befejezve kell lennie. A munkaképesség egy töltőgető eke után 1½ holdra tehető. Ezen munkák azonban száraz talajon és száraz időjárásnál foganatosíttassanak, nedves állapotban sohasem.

Ezután a burgonya már semmi némü miveltésben nem részesül, legfeljebb, hogy ha a burgonyában gyom mutatkoznék: loboda, aszat, katáng — azt

gyerekek által kiszedjük. A burgonya kiszedéséhez csak a levelek és a szár-részek elszáradása után fogunk és pedig azért, hogy a keményítő a levelek és szárból a gumóba vándoroljon; továbbá, hogy a burgonya gumó a földben a téli eltartásra elkészüljön. A burgonya szedését vagy szakmányban végeztetjük, a midőn egy bizonyos mérték, pl. 1 metermázsa után 10—15 krt fizetünk, vagy pedig burgonyaszedő-ekékkel a burgonyát kiszántjuk és a gumókat felszedjük. Az előbbi eljárás sok helyütt divik és nagy előnye az, hogy a burgonya kiszedésével igen hamar készen vagyunk. A szakmányosok saját érdekében iparkodnak minél többet szerezni. Minden beszolgáltatót — kitöltött — láda burgonya után jegyet (czinkust) kapnak, melyet azután tőlük beváltak.

Ott azonban, a hol biztos és elég munkásunk van, pl. a falubeliek, ott az ekék után szedetés kivált szárazabb időjárásnál lesz előnyösebb, mert így 1 metermázsa burgonya kiszédése egy harmaddal, vagy felével lesz olcsóbb. Jó a Sack-féle burgonya-kiszedő-eke, melynek ára Propper Samunál Budapesten 43 frt. Ezen elől egy sarló alakú inda-emelő van alkalmazva. Ezt akkor használjuk, a midőn a burgonya szára még erőben van, különben elszáradt indánál felesleges. Az előmunkáló oldalról a burgonya-fészket aláfogja, minek folytán a kiszántó-eke könnyebben dolgozik. Mielőtt a sorok kiszántásához fognánk, legelőször a forgót szedetjük ki tökéletesen, hogy a forduláskor ott kár ne történjék, azután megkezdjük a sorok kiszántását: minden második sort szántva ki és ha ezek már kiszédettek, kiszántjuk a még hátra maradtakat. Az eke munkájánál arra kell ügyelni, hogy az ne mélyen, de sekélyen sem járjon; a barázda talpán gumókat ne hagyjon, vagy azokat fel ne szelelje; de főleg földet se hozzon a felszínre, mert ez a gumókat takarná be. Egy eke 1—1½ holdat végez naponként. A munkásokat a kiszántott sorokba állítjuk: minden munkásnak egy-egy sort adva; ez a felszínen lévő gumókat felszedi és a hantot kézzel szét turja; ha a talaj nyirkosabb, kis czövekkel széthányja, vagy pedig ha a talaj e mellett még kötött is, kapával szétdarabolja a végből, hogy a benne lévő gumókat kikeresse és felszedje. A felszedett gumókat azután kosarakba dobálják, innét pedig a gyerekek vagy mindjárt szekerekre, vagy pedig a földön lévő kupaczkokba (prizmákba) hordják.

A szedést, ha csak lehet, száraz időjárásnál végezzük, mert nemcsak hogy szaporább a munka, hanem még jóval olcsóbb is. Vigyázni kell, hogy a munkások a földet a gumókról jól letisztítsák és hogy gumókat ne hagyjanak hátra. Száraz időjárásnál nálam 1 metermázsa burgonya felszedése 5—8 krba kerül.

A burgonyát válogatás céljából választó hengeren vagy léczrostán eresztjük át: ez egy 1 méter széles és 2—2 méter hosszú keret, melyre hosszú, gömbölyű pálcák vannak erősítve, a rések 4—5 cmtr nagyok, oldalt van egy-egy deszka erősítve, hogy a gumók ott le ne guruljanak, a rosta lejtősen áll, a réa hintett burgonyából a nagyja a lejtőn le-

gurul, míg a kicsinye a rosta alá hull. Ezen kis gumókat jó lesz minél előbb felhasználni, mert miután nem érettek, nem tartják magokat jól.

A burgonya kiszédése után a tarlót a sorokra rézsút megboronáljuk, miáltal a burgonya szárát összegyűjtjük és az elszáradt gumókat a felszínre hozzuk és felszedjük, a szárt pedig alomnak vagy keverék-trágyának összegyűjtjük. Ha a tarlót még az ősszel felszántjuk, kifizeti magát az eke után gyerekeket jártni, az esetleg kiszakított gumók felszedetése céljából.

A burgonyát legtanácsosabb prizmákban tartani el, melybe a léczrostán áteresztett gumókat helyezzük. Ily prizmák 1½—2 meter szélesek és 1 meter magasak. Lehet 20 cmtr magas töltést készíteni a fenék körül, hogy a burgonya jobban tartsa magát. A burgonyát először szalmával jól befedjük. Kezdetben, mivel sok vizet párologtat el, nem tanácsos azt teljesen beföldeni, hanem pár napig párologva hagyva, legfeljebb aluiról egy harmadnyira takarjuk be földdel; később — midőn már nem nedves — egy ásónyommal egészen az oromig befedjük. Ha burgonyánk átázott volna, a szalmát le kell szedni róla és friss szárazzal újra betakarítani és beföldelni. Inkább több szalmát adjunk, mint földet, mert csak a szalma védi meg burgonyánkat a megfagyástól. Ha erősebb fagyok állnának be, akkor a kupaczkokat 50—70 cmnyi földréteggel fedjük be. Szelelőket általában véve nem alkalmazunk, mert a burgonya rendszeren ezek táján szokott megfagyni. Ha kevés szalmát adunk volna és a tél hótalan, jó lesz trágyát teregetni a kupaczkokra. A beföldelésnél csak arra ügyeljünk, hogy a föld tömören legyen összeverve, kivált pedig a kupacz alján jól leülepedett. A kupaczkokat 30—50 meter hosszúra szoktuk csinálni.

Igy marad a burgonya egészen a felhasználásig vagy az ültetésig.

Hornján.

Jatika Ferencz.

A czukorrépa Erdélyben.

V.

A czukorrépa használati értéke. Tisztasági hányad. Értékszám. A czukortartalomra vonatkozó adatok.

(GV.) A czukorrépa ára, ha helyesen van megszabva, természetesen annak használati értékével kell, hogy arányban álljon! A répa használati értéke a fennforgó esetben pedig nem állhat másból, mint egyfelől czukortartalmából, másfelől a gyártásra alkalmas voltából. A czukros folyadékok minőségét rendszeren a czukormérővel (sacharometerrel) állapítják meg, ezen üvegből készült — a mustés szeszmérővel azonos szerkezetű — ismert eszköz azonban nemcsak a czukorszázalékot mutatja egy bizonyos folyadékban, hanem az összes abban oldott szilárd anyagokat is jelzi. Tisztán a czukortartalom meghatározására más eljárás szolgál, t. i. a polárizáló készülék alkalmazása, mely a czukoroldatok azon tulajdonságán alapszik, hogy a keresztülvezetett fénysugarat rendes irányából eltérítik, mely

eltérésnek nagysága szerint a készüléken alkalmazott fokozat a cukorszázalékok számát mutatja. Minél nagyobb a különbség a sacharometer és polarizátor adatai között, más szóval: minél több a nem-cukorrész a répalében, annál bajosabb a répának gyári feldolgozása; sőt kedvezőtlen esetben és bizonyos anyagok (káli, chlór) nagyobb mérvű előfordulásánál az egész gyártás is lehetetlenné van téve. Ha tehát a cukorrépa használati értéke forog szóban, nem elég a polarizáció eredményére hivatkozni, hanem ismerni kell a cukor és nem-cukorrészek viszonyát is, a melyből azután az u. n. cukorhányadot vagy tisztasági hányadot (Zucker-Reinheits-Quotient) lehet megállapítani. A viszonyítás egyszerű hármasszabály szerint történik, t. i. a sacharometer adat úgy áll a polarizáció adatához, mint 100 az X-hez. Például a sacharometer mutat 15%-ot, a polarizáció 12-öt, (tehát nem-cukorrész van 3%), akkor lesz $15 : 12 = 100 : X$ vagyis $X = 80$, mely szám a cukor- vagy tisztasági hányadnak felel meg. Igen sokan ezt a hányadot a cukornyereményre nézve teljesen mérvadónak tartják, a mi pedig a fentiek szerint nem áll! De van egy mód, melynek követése a megnyugtató felvilágosítást megadja és ez a Dr. S t a m m e r által megállapított értékszáma, melyet minden nagy fáradság nélkül úgy kapunk meg, ha a fentebbi számítás végrehajtása után a polarizáció adatát a cukor- (tisztasági-) hányaddal szorozzuk, tehát — hogy példánknál maradjunk — 12 szorozva 80 al = 960, mely a szóban forgó répalének értékszáma. Minél magasabb ezen szám, annál tetemesebb a répalé értéke is.

Hogyha közönségesen, az elmondottak daczára, csakis a polarizáció adatait látjuk felsorolva, ez onnan van, mert olyan cukorrépáról van szó, mely a felgyártásra már alkalmasnak bizonyult: kezdetben azonban a vállalkozó igen nagy gonddal fogja ezen adatokat minden irányban megállapítani, hogy egyfelől saját magát a károsodástól megóvja, másfelől pedig a gazdát is, a ki netalán meg nem felelő cukorrépát állít elő, ezen körülményre figyelmeztesse, vele együtt a baj lehető okát keresse s ha orvoslás található nem volna, a termelési kötelezettség alól is felmentse. . .

A répa minősége, azaz cukortartalma rendkívül különböző! Az osztrák magyar központi répacukoregylet kijelentése szerint a legjobb cukorrépa Magdeburg vidékén (Poroszország szász tartományában), északi és közép Csehországban terem; k e v é s b é j ó a minőség Morvában és n y u g o t i M a g y a r o r s z á g o n. Tapasztalat szerint azonban évek folytán okszerű termeléssel és mivellel a r é p a m i n ő s é g e j a v u l. Legkisebb kvalitásnak 10% cukortartalmat mond, mely mellett a sacharometer 13 és a hányad $77\frac{3}{4}$ (értékszám 777), legjobb a 18%-os cukortartalom. A gyárosnak 11% tartalmat kell kívánnia (14% sacharometer és kereken 79 tisztasági hányad mellett, az értékszám itt 869), e z k e z d e t n e k E r d é l y b e n i s m e g j á r, feltéve, hogy a gyári be-

rendezés és vezetés jó lesz. Csehországban a cukortartalom minimuma igen sokszor 13%-ot tesz.

A cseh földmívelési tanács azt írja, hogy a cukortartalom szélsőségei 9 és 19% között mozognak, rendszeresen azonban 11—16% fordul elő. Csehországban a 12%-on alul polarizáló répát már nem tekintik előnyösen feldolgozhatónak!

Hazánkra térve át, mindenekelőtt megemlítjük Hatvan vidékének 1888-iki kísérleti termelését, melyet baráti kéz volt szives rendelkezésünkre bocsátani. A múlt évben ott 120 különböző helyen történt próbatermelés, honnan 351 répaminta lett megvizsgálva, a polarizáció kezdődött szeptember 24-én és befejeztetett november 8-án, minden termelő három különböző időszakban küldött répát! Az eredmény a következő:

a legroszabb 13.2% sacharometer 8.28% cukor,
a legjobb 17.2% " 14.20% "

A legroszabbnak jelzett répa nemcsak csekély cukortartalmánál fogva nem alkalmas a gyártásra, hanem a nagy mennyiségű nem-cukorrész (5%!!) is kizárja annak használatát!

Debreczen vidékén 8—9% cukortartalom fordult elő, 10—12% már igen jó eredmény volt és 13%-nál több egyáltalában sohasem észleltetett.

Mezőhegyesről a következő hiteles adatokat kaptuk az 1885-ik évről, melyek lefejezett répára vonatkoznak és a különböző fajokról is érdekes felvilágosítást adnak:

Vilmorin utánvetés (Súrányból)	sach.	cukor
15.22%	12.25%	cukor
Nagy-súrányi mag	16.25%	12.62% "
Eredeti Vilmorin	16.48%	12.32% "
Vilmorin 4-ik utánvetés	19.00%	14.10% "
átlag	16.73%	12.82% cukor.

A további években a cukorrépa (mely ott maig szeszgyártásra használtatott) nem lett lefejezve és ekkor a következő eredmény éretett el:

1886-ban volt 14.56% sach. 11.17% cukor,
1887-ben " 17.25% " 13.36% "

A bia-bajnai uradalomban érdekes kísérleteket tettek arra nézve, hogy a műtrágyázás mennyiben befolyásolja a cukortartalom emelkedését? e szerint volt 1886-ban:

Herczegmajorban	műtrágyával	cukor
13.3%	14.7%	cukor
Kozáron	12.7%	13.0% "
átlag	13.1%	műtrágyával 14.0% cukor.

Az 1887-ik évben e kísérleteket még több helyen folytatták a következő eredménnyel:

Bia	I. 6 tábla	12.76%	műtrágyával	13.76%	cukor
Bia	II. 5	11.41%	"	11.28%	"
Both	9	14.03%	"	14.49%	"
Herczeghalom	I. 1 tábl.	12.75%	"	12.58%	"
"	II. 1	13.06%	"	13.05%	"
átlag		12.40%	műtrágyával	13.50%	cukor.

A műtrágyázás tehát két esetben még valamivel kevesebb cukrot adott, egy esetben nem volt hatása, négy

esetben azonban fokozta a minőséget, még pedig 0.3% -- 1.4%-ig, átlagban pedig 1.1%-al mutat nagyobb eredményt.

Ugyancsak a bia-bajnai uradalomban az utolsó négy év rendes eredménye különben a következő:

1885-ben polarizáció szerint	15.6%	czukor,
1886-ban	13.3%	"
1887-ben	13.3%	"
1888-ban	13.4%	"
átlag	13.85%	czukor.

A többször említett Leidenfrostféle lévai béruradalomról (hol szeszgyártásra termelik a cukorrépat) a következő adatokat találtuk feljegyezve, a használt répafaj felsorolásával:

Vilmorin-Edelényféle utótermesztés	14.92%	czukor,
Betterave riche rose hátive	12.22%	"

A cukortartalomról mondottak befejezésül közlünk még néhány adatot különböző czukorgyáraknak különböző éveiről:

Ács	188 ² / ₃ . 15.2—%	sach.	12.6—	% cz.
"	188 ³ / ₄ . 15.0—16.2%	"	12.2—13.5%	"
"	188 ⁴ / ₅ . 15.7%	"	12.8%	"
P.-Diószegh	188 ⁴ / ₅ . 17.28%	"	14.39%	"
"	188 ⁵ / ₆ . 15.77%	"	12.68%	"
Félszerfalu	188 ⁵ / ₆ . 12.5—14.8%	"	10—12%	"
Petőház	188 ³ / ₄ . 16.92%	"	13.86%	"
"	188 ⁴ / ₅ . 14.61%	"	12.08%	"
"	188 ⁵ / ₆ . 15.60%	"	13.04%	"
Sassin	188 ⁴ / ₅ . 15.8—16.9%	"	13.01—14.20%	"
"	188 ⁵ / ₆ . 16.1%	"	13.8%	"
N.-Szombat	188 ⁴ / ₅ . 15.7%	"	12.8%	"
"	188 ⁵ / ₆ . 15.9%	"	13.3%	"

Ebből látható, hogy az ingadozás aránylag igen tetemes, a mi természetesen a jövedelemben is mutatkozni fog ott, hol a répa beváltása a cukortartalom szerint történik.

A fatetű orvoslásáról.

Az ifju gyümölcsfákat, oltványokat, annyira rongáló ama betegség orvoslásáról akarok azoknak tájékoztatást nyújtani, a kik még nem bírják a fiatal oltványokról alaposan eltávolítani a fatetűt.

Az eddigi kísérleteim sikeresen bizonyítják azt, hogy az általam már több ízben használt szer a fatetűt a fáról rövid idő alatt a fának minden hátránya nélkül eltávolítja. Azt hiszem, nem végzek felesleges munkát, midőn ezen szer használatát gazdatársaimmal, valamint a nagy közönséggel megkivánom ismertetni; először azért, mivel pénzbe nem kerül, másodsor, mert kezelése igen egyszerű. Ugyanis: a faluhelyen használatban lévő szokásos lugzás (szapulás) alkalmával azt a lugot, mely forrón többször felöntetett a lugzókádban levő hamura s alul a kád fenekén az arra készített lyukon kifoly az alatta álló cseberbe, — lugzás végeztével nem öntetjük el, hanem langyos melegre lehűlni engedjük annyira, mint minő nyárban a folyó (patak) vize. Alkalmi adtával kivisszük a cseberben levő lugot a fatetű

által megtámadott oltványok közelébe s azokat a lug mártott kefével jól békefeljük. Vagy veszünk egy kis fazekat és azzal lelocsoljuk tetőtől talpig az oltványokat. Biztosan merem állítani, hogy az így végzett munka nem fog kárba menni. Az ekkép megkurált, eddig sinlődő oltványaink meg vannak mentve a veszélyes fatetűtől s tovább diszlenek annak rendje szerint. Megjegyzem, hogy én a luggal való békefelést és a mely fának koronája már nagyobb annál, hogy a földről könnyen elérhető volna, a lelocsolást, öntözést csakis a fának kibajtása, leveledzése előtt szoktam alkalmazni, tehát áprilisben.

Közép-Ajta.

Budai Gábor.

Hogyan tartuk el üres hordóinkat?

Az üres hordóknak kétféle eltartási módját ismerjük.

Ugyanis vagy kiszáritják a hordót s kivéve akonáját, valamint a csap dugaszát is és szellős kamarába vagy szinbe helyezik el, vagy pedig kénezik. Az előbbi eltartási mód kényelmesebbnek látszik ugyan, de semmi szin alatt nem ajánlatos, mert a hordót a csapnyíláson és a szádán keresztül kiszáritani csaknem lehetetlen; továbbá szellős helyre is csak igen ritkán jut: azok a kamarák vagy szinek, a hová az ilyen hordó kerül, legtöbbszörre légvonatmentesek s fülledt levegőjűek. Ilyen helyen hiába veszik ki a hordóból a csap dugóját és akonáját, az szellőzni nem fog, de nem fogna ezen szük és még csak nem is szemközt eső nyílásokon keresztül még akkor sem, ha szellős kamrába lenne helyezve. Az ilyen hordó magára lévén hosszabb ideig hagyva, a penészgombák fölkeresik, az egyik vagy másik nyíláson át csak egyetlen parányi gombának kell bejutni, ez elegendő arra, hogy ott tanyát üssön s lassanként a hordó egész bel-sejét bevonja és a hordót a hasznavehetetlenségig tönkre tegye. Ennélfogva határozottan jobb a hordókat kénezés mellett tartani el. A hordót ezen célra előbb kimossák, a vizet belőle kicsorgatják, a csapnyílást légmentesen bedugaszolják, végre kénezik. Ezen célra a kereskedésekben kétféle kénseletet árulnak. Az egyik tiszta kén, a másik füstölőnek való viráglevelekkel van keverve. Ez utóbbi semmi esetre sem ajánlatos: mert a virágok égés közben talán kissé illatosak ugyan, de keserű füstté égnék el, mely a bornak kellemetlen, idegen ízt kölcsönöz. Ennélfogva a tiszta kénseletek veendőek, melyet rendes kénezővel égetünk el (most már annyiféle van, hogy válogathat benne az ember.) Csak arra kell ügyelni, hogy a kénezőnek legyen valami csésze féléje, melybe az égésnél mindig olvadozó kén csöpöghessen. A kénből kis hordókhöz is egész seletet vegyünk, mert addig kell kénezní, míg az magától kialszik. Nagyobb hordóknál egymásután 2—3 selet is veendő. Mint-hogy a hordók belső falazata a reá tapadt víztől ilyen esetben mindig nedves, hogy ezen is áttörve, a kénes sav a hordó falazatábais bevehesse magát: az égő kén bebocsátása után a szádát erősen le kell akonázni, a dugót t. i. jól bele kell verni, a drót hogy szoruljon a dugó és száda nyílás közé. Ilyen esetben égés közben a levegő fölmelegedvén, erősen kité-

gul az akona mellett és ha jól be nincs fojtva, ki is sistereg. Ezen feszültség elegendő arra, hogy a fejlődő kénessav-gáz behatoljon a donga falába. Ha a hordó nem venné fel, (mint mondani szokás) a ként, vagyis az égő kén a bebocsátásnál mindannyiszor kialudnék, ugy ezen tünetny jele annak, hogy a hordó tele van penésszel. Ez esetben a hordó egyik fenekét ki kell venni és kefével, esetleg késsel kell a penészt letisztítani, azután pedig meszes vízzel lekefélni, ha még a penész magát a fába be nem vette. A kénezést oly helyen tartott hordóknál, melyeknél a kiszáradás valószínű, hónaponként ismételni kell. Nedves helyen tartott hordóknál a nedvességhez képest elég 2, sőt 3 hónaponként kénezni. Hogy mikor kell? azt nem nehéz meghatározni; a szádán át beleszagolunk a hordóba, ekkor igen gyakorlatlan orr az, mely a szagról nem tudná megítélni, hogy fölemészződött-e már a kénes sav? — (Gy. m.)

Bécsi gazdasági kiállítás.

A bécsi gazdasági egyesület 1890. május 15-étől október 15-éig általános gazdasági és erdészeti kiállítást rendez, mely részben állandó, részben időszaki lesz. Miután e tárlat az egész birodalomra (egy-egy osztályokban a külföldre is) kiterjed, a rendező egyesület nagy mértékben számít a magyar korona országainak támogatására. Az állandó kiállításra a bejelentési határidő 1889. szeptember 1-je, az időszaki kiállításokra 1889. december 31-ike; a kitüntetések díszokmányok, tiszteletdíjak, érmek, készpénz és dicséző oklevelekből fog állani, mely célra legalább 20,000 frt lesz fordítva. A helypénz 5—8 frttól váltakozik fedett vagy fedetlen helyen, az állatokra nézve külön díjszabás van megállapítva. Megkeresések e czímen intézendők: General Comité der allgemeinen land- und forstwirtschaftlichen Ausstellung, Wien, I. Herrngasse 13. Különben egyesületünk titkári hivatala is teljes készséggel vállalja el kívánatra a bővebb felvilágosítást és közvetítést, ha a t. érdekeltek e czélból hozzá fordulnak. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1889. mártius 20-án.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Bánffy Ernő alelnök, Dr. Berde Áron, Reich Albert, Dávid Antal, Báró Jósika Gábor, Dr. Szentkirályi Ákos, Szenkowich Márton, Szentgyörgyi Lajos, Jakab László, Benigni Sámuel, Simay Ferencz Dr. Hintz György, e. pénztárnok és Gamauf Vilmos, e. titkár.

49. A február 28-iki ülés jegyzőkönyve felolvastatván — a mainak hitelesítésére Dr. Berde Áron, Dávid Antal és Reich Albert tagtársak kéretnek fel.

50. Gámán-nyomda számlája az „Erdélyi gazda“ 1/IV-éről — 203 frt 93 kral utalványoztatott.

51. Ugyanannak a könyvkiadó vállalatot illető számlája — 131 frt 40 kral utalványoztatott.

52—63. E. titkár a következő tagsági mozgalmakat

jelent be: új alapító tagok lettek Barcsay Domokos és Gróf Bethlen Bálint urak, az évdijasokból az alapítókhöz átléptek Báró Bánffy Ernő, Báró Jósika Gábor, Miksa Imre, Molnár Sándor és Szacsavay Sándor urak; új évdijas tagok lettek Rottler József és Simay Ferencz urak; évdijas kötelezettségüket további 6 évre megújították Eöry Tivadar, Filep István és Schilling Rudolf urak — örvendetes tudomásul szolgál.

64—65. E. titkár jelenti, hogy Réti János és Dr. Szaniszló Albert kolos-monostori gazd. tanintézeti tanárok kilépésüket jelentették be — sajnos tudomásul szolgál.

66. A filloxera ellen védekező bizottság egyesületünket a behurcolás veszélyének meggátolása érdekében erélyes lépésekre kéri fel — igazgató választmány a kérdés nagy horderejét a maga részéről is teljesen méltányolván, indokolt feliratot fog intézni a nmlgu ministeriumhoz, melynek pártolására az erdélyrészi orsz. képviselők és gazd. egyesületek külön fel fognak kéretni.

67—74. E. titkár a tenyészbika vásárlás ügyében tesz jelentést — választmány sajnos tudomásul veszi, hogy az udvarhelymegyei gazd. egyesület jelenvolt képviselői ezen ügyben még tárgyalásba sem bocsátkoztak és ennél fogva az oda e célra megszavazott 500 frtot ki nem utalja. A Csikra nézve tett intézkedéseket helyesli, a fogarasi gazd. egyesület válasza bevárandó Kolozsmegyére nézve az ad hoc bizottság által a kívánt 27 darab a tordai bikatelepen lefoglaltatott a vételár meghatározás, illetve engedmények adására a nmlgu ministerium felkérte. Maga a kiosztás ugy fog történni, hogy a bikák jelleg szerinti 3 osztályba soroltatnak és a községeknek kényszer sorsolás útján kiosztatnak.

75. E. titkár bemutatja a Szemeré Huba által irt cukorrépatermelési vezérfonalat és a 3 1/2 ivre terjedő munkának tiszteletdíját meghatározni kéri — a díjazás 100 frtban állapítatván meg, választmány a munka kiosztását elrendeli. Hogy azonban más érdeklődők is megszerezhessek e vezérfonalat, elhatároztatott, hogy az példányonként 50 krért könyvárusi uton is árusíttassék.

76. E. titkár kérdést tesz a meghozatandó és kiosztandó cukorrépa magfajták iránt — az ajánlott 5 fajta meghozatni határoztatott, a kísérleti termelők azonban felhivatnak, hogy ebbeli szándékukat ápril 1-éig a titkári hivatalnál jelentsék be, nehogy a mag megrendelése késedelmet szenvedjen. A kolos-monostori tanintézet szintén felkérendő, hogy ezen magfajtákkal kísérletet tenni sziveskedjék. Esetleg a köztelken is hasonló próba teendő a kertészeti szakosztály vezetése alatt.

77. Kolozs-monostori igazgatóság tudatja, hogy felkérésünkre szeszfőzésre való burgonyák termelésével kísérleteket fog tenni — örvendetes tudomásul szolgál.

78. Orsz. tejgazdasági felügyelő 1887. és 1888 évi működéséről jelentését beküldi — köszönettel fogadtatott.

79. Bécsi gazd. egyesület 1890-iki kiállításának programja — lapban kivonatolandó.

80—81. E pénztárnok az 1888-iki zárszámadást és a f. január 1—martius 20-iki kimutatást terjeszti elő, mely szerint 1751 frt 11 kr. bevétellel 1172 frt 86 kr. kiadás áll szemben — tudomásul szolgálván, a zárszámadás megvizsgálására felkéretnek Szabó József, Dávid Antal, Tóth Zsigmond és Benigni Sámuel tagtársak. A könyvtári szekrények beszerzendők és a katalogus ezen tavaszon elkészítendő.

82. A közgyűlés határnapja — május 5-ére tüzetett ki, az elhunyt elnök felett emlékbeszédet tartani Dr. Berde Áron kéretett fel, ki azt teljes készséggel el is vállalta. —

Hitelesítik:
Reich Albert,
Dr. Berde Áron,
Dávid Antal.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Kísérleti cukorrépatermelés.

Az erdélyi gazdasági egyletnek a napilapokban közzétett felhívására a kísérleti cukorrépatermelésre (fél holdas parcellákon) martius 31-éig a következők jelentkeztek: Báró Bánffy Ernő, Kolozs-Borsa; Gróf Béli Akos, Méhes; Gróf Béli Kálmán, Báld; Báró Jósika Gábor, Szamosfalva; Gál Károly, Illyefalva; Bakcsi Béla, Aszonynépe; Köpeczi József, Marozs-Gezse; Papp György, Somogyom; Fogarasmégyei gazdasági egylet; ifj. Dékány Ernő, Borbánd; Kolosmonostori tanintézet (5 parcella); Kovács Rezső, Kerlés; Veres Borcsa István, Türkös; Albert Dénes, Ládámos; Nagy Tamás, Vajda-Szent-Iván; Szántó Sándor, Hosszuaszó; Szathmári Ferencz, Egerbegy; Módy Elek, Csicsó-Mihály-

falva; Gazdasági felső népiskola, Barót (2 parcella); Ferenczy Miklósné, Torda-Túr; Szabó Sámuel, Kolozsvár; Hatfaludy Mór, Hidalmás; Korondi József, Szilágyszeg; Pásztobi Rudolf, M-Bánd; Makay Lajos, M-Bánd; Biró István, Monostorszeg; Bartha Zsigmond, Ökörítő; Ugron Gábor, Sz.-Udvarhely; Müller Mihály, N. Enyed és Bélydi Tivadar, Bodola.

A megkísérlendő répa-fajok a következők: klein Wanzlebeni, Vilmorin-féle, Simon Legrand-féle, quadlinburgi és Knauer-féle. —

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetés.

Eladó almavadoncz.

Az erdélyi gazdasági egylet köztelkén Kolozsvárt több ezer 2 éves almavadoncz eladó, ezere 12 frt és a csomagolás ára. Megrendeléseket elfogad

Zonda László,
egyleti kertész.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Árpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter	1 kiló marhahús
helye	napja								széna	szalma	tűzifa	
k r a j c z á r o k b a n												
Budapest	márczius 30	métermázsa	745	—	587	600	548	440	—	—	—	—
Brassó	márczius 29	hektoliter	530	340	310	410	210	380	185	120	260	28
Deés	márczius 26	"	600	550	450	—	310	520	270	140	260	32
Fogarás	márczius 20	"	500	440	280	—	180	380	250	130	200	28
Gyula-Fehérvár	márczius 23	"	550	475	385	—	250	375	220	120	330	33
Kézdi-Vásárhely	február 28	"	520	—	315	380	195	390	350	90	240	28
Kolozsvár	márczius 28	métermázsa	650	—	480	—	480	490	300	140	300	34
Maros-Vásárhely	márczius 28	"	680	546	504	—	440	455	220	150	260	32
Nagy Szeben	márczius 29	hektoliter	470	350	320	400	220	370	200	120	350	33
Nagy-Várad	márczius 26	"	512	408	382	340	193	350	280	140	320	48
Sepsi Szt.-György	márczius 25	"	520	470	330	420	190	380	300	100	150	29
Szász-Régen	márczius 28	"	500	455	350	310	175	375	340	210	260	24
Torda	márczius 23	"	525	350	330	300	210	350	300	30	225	28